

Selections from the Old Irish Glosses

Uit: John Strachan, *Old-Irish Paradigms and selections from the Old-Irish glosses*. Fourth edition, revised by Osborn Bergin, Dublin 1949, p. 103-136.

Voorzien van een Nederlandse vertaling door Michiel de Vaan.

Afkortingen:

Acr	Glossen bij Augustinus' Soliloquia, Karlsruhe
Bcr	Glossen bij Beda, Karlsruhe
Lib.Ardm.	Book of Armagh
Ml	Milaan glossen bij de Psalmen
Sg	Glossen bij Priscianus, St. Gallen
Tur	Turijn glossen bij Marcus
Wb	Würzburg glosses bij de Brieven van Paulus

Present Indicative

1. Wb 16^d8 *bíuu-sa oc irbáig dar far cenn-si fri Maccidóndu*
= Ik ben aan het opscheppen ten bate van jullie tegenover de Macedoniërs.
2. Wb 12^c29 *ní ar formut frib-si as-biur-sa in so*
= Het is niet wegens jaloezie tegen jullie dat ik dit zeg.
3. Wb 24^a38 *ní epur a n-anman sund*
= Niet zeg ik hun namen hier.
4. Wb 14^d26 *is i persin Críst d-a-gnú-sa sin*
= Het is in de persoon van Christus dat ik dat doe.
5. Wb 12^c9 *ní dénim gnímu macthi.*
= Niet doe ik kinderlijke daden.
6. Wb 21^c19 *is oc precept soscéli attó.*
= Het is bij het preken van het evangelie dat ik ben (Ik ben het evangelie aan het preken.)
7. Wb 21^a8 *is hed in so no guidimm*
= Dat is het wat ik vraag.
8. Wb 14^c18 *hóre no-n-dob molor-sa et no-m moídim indib*
= Omdat ik jullie prijs en (over) mezelf opschep bij jullie.
9. Wb 14^a10 *is hed do-moiniur*
= Dat is het wat ik denk.
10. Wb 27^c22 *is airi am cimbid-se hóre no pridchim in rúin sin*
= Het is daarom dat ik een gevangene ben, omdat ik dat geheim predik.
11. Wb 20^c25 *níta chumme-se friu-som*
= Ik ben niet hetzelfde als zij.
12. Wb 9^b4 *amal no-n-da frendircc-sa*
= Zoals ik tegenwoordig ben.
13. Sg 159^a2 *air in tan no labrither in cétni persin nó in tánaisi do-adbit ainm hi suidiu.*
= Want wanneer jij de eerste persoon of de tweede spreekt laat je daarin het naamwoord zien
14. Wb 6^b22 *ní latt aní ara-rethi et ní lat in cách forsa mmitter*
= Niet van jou is dat wat je aanvalt, en niet van jou is eenieder over wie je oordeelt.
15. Wb 5^b27 *hóre is na n-aicci ataí.*
= Omdat je gevoed bent door hen / Since it is near them that thou art.
16. Wb 32^a21 *at féchem dom*
= Je bent schuldenaar aan mij.
17. Ml 112^b17 *a no-n-da imbide*
= Wanneer je bent ingedamd.
18. Wb 6^a13 *is deidbir ha áigthiu, ar is do thabirt díglae berid in claideb sin*

= Gepast is het om bang voor hem te zijn, want het is voor het geven van straf dat hij dat zwaard draagt.

19. MI 129^c8 *in tan mberes claind, is fáilid iar sin.*

= Wanneer zij een kind draagt, is ze vrolijk daarna.

20. MI 62^b20 *a n-imbed són ind slóig do-lega na ní téte, fo chosmailius díleinn*

= De overvloed van het leger dat vernietigt wat het ook maar tegenkomt, naar het voorbeeld van een zondvloed.

21. Wb 5^b28 *is inse nduit. ní tú no-d n-ail acht is hé no-t ail.*

= Het is moeilijk voor jou. Niet ben jij het die het voedt maar het is het dat jou voedt.

22. MI 51^b12 *ní ind fessin eirbthi 7 nách dó du-aisilbi na nní do-gní acht is do Día.*

= Hij vertrouwt niet zichzelf en het is niet aan hem dat hij toeschrijft wat hij ook maar doet, maar het is aan God.

23. MI 51^c9 *isin núall do-n-gniat hó ru maith for a náimteá remib.*

= Het is de schreeuw die ze geven wanneer zij hun vijanden overwonnen hebben (lett. 'toen het voor hen brak over hun vijanden').

24. Sg 159^a3 *is airi ní táet comsuidigud fri rangabáil, húare as coibnesta do bréthir, ar is lour comsuidigud fri suidi.*

= Het is daarom dat er geen samenstelling plaatsvindt met het deelwoord, omdat het verwant is aan het werkwoord, want samenstelling daarmee is voldoende.

25. MI 102^a15 *itius anúas & du-s-claid anís; air ní foircnea in fíni hithe neich di anúas, amal du-n-gní int aís sechmaill as-m-beir-som .i. air is cuit adaille ad-n-ellat-sidi in fíni do thabhairt neich doib dia torud.*

= Zij eten het van boven en hij ontwortelt het van onder; want niet eindigt de wijnstok door het eten van iets van de bovenkant, zoals voorbijgangers doen waarvan hij spreekt; d.w.z., want het is slechts een voorbijgaand bezoek waarmee de laatstgenoemden de wijnstok bezoeken, om iets van zijn fruit te nemen voor zichzelf.

26. Sg 190^b4 *at-robair cach cenél.*

= Elk geslacht kan het zeggen.

27. Wb 13^d7 *béoididir in spirut in corp in fecht so.*

= De geest wekt het lichaam nu tot leven.

28. Wb 19^b1 *massu recht fíriánigedar cách.*

= Als het de wet is die eenieder rechtvaardigt.

29. Wb 12^c22 *ro-cluinethar cách in fogur et nícon fitir cid as-beir.*

= Eenieder hoort het geluid en niet weet hij wat het zegt.

30. Tur 58^a *búid didiu a confessio hísín do foísitin pecthae, búid dano do molad, búid dano do atlugud buide; do foísitin didiu atá-som sunt.*

= Die bekentenis nu is tot bekentenis van zonden, hij is bovendien om te prijzen, hij is bovendien om dank te betuigen; tot bekentenis nu is hij hier.

31. Wb 3^c2 *tri chretim i n-Ísu nó isin beothu i taa Ísu iar n-ésséirgu.*

= Door het geloof in Jezus of in het leven waarin Jezus is na de herrijzenis.

32. Wb 14^c16 *is triun-ni dúib-si ind indocbál no-b tá in futuro.*

= Het is door ons dat jullie de glorie hebben die aan jullie is in de toekomst.

33. Wb 16^b9 *ní indráigne dúib cini-n fil lib, ar idib maithi cene.*

= Het is geen schade voor jullie hoewel wij niet zijn bij jullie, want jullie zijn goed sowieso.

34. Wb 28^c25 *nípi cían a masse in choirp.*

= Niet is (sc. duurt) lang de schoonheid van het lichaam.

35. Wb 26^d19 *is mór in dethiden file dom-sa diib-si.*

= Groot is de zorg die er bij mij is voor jullie.

36. Wb 10^d26 *massu thol atom-aig dó, manid ar lóg.*

= Als het de wil is die me ertoe drijft, als het niet wegens betaling is.

37. Wb 15^b28 *a mbás tíagme-ni do-áirci bethid dúib-si*, i.e. *is ar bethid dúib-si tíagmi-ni bás*.
= De dood waarheen wij gaan veroorzaakt leven voor jullie, d.w.z. wegens het leven voor jullie bereiken wij de dood.

38. Wb 13^b15 *is gúforcell do-beram do Día amal sodin*.

= Het is een valse getuigenis die wij van God brengen in dat geval.

39. Ml 117^b9 *di-taam-ni*, i.e. *dechrigrmir-ni ón*.

= Wij verschillen, dat wil zeggen wij verschillen.

40. Ml 31^b23 *in bélrai* i.e. *is and atá gním tengad isind huiliu labramar-ni*.

= Van spraak, d.w.z. het is daarin dat de daad van de tong is, in alles wat wij zeggen.

41. Ml 112^b13 *is demniu liunn a n-ad-chiam húa súlib ol-daas an ro-chluinemar húa chlúasaib*.

= Wij beschouwen als zekerder wat wij zien met de ogen dan wat wij horen met de oren.

42. Wb 17^b5 *ammi túailnge ar mbréthre*.

= Wij zijn van het vermogen van ons woord = Wij hebben macht over ons woord.

43. Wb 14^c41 *nídan chumachtig for n-irissee*.

= Wij hebben geen macht over jullie geloof.

44. Ml 20^b13 *ní fu indidit atá irascimini sunt* i.e. *irascimini fergaigthe-si, acht is fo imchomarch atá*.

= Niet als bevestiging is *irascimini* hier, d.w.z. *irascimini* 'jullie zijn boos', maar als vraag.

45. Wb 23^c7 *ní hed a méit non chretid-si acht fo-daimid fochidi airi*.

= Niet alleen geloven jullie het maar jullie doorstaan beproevingen daarbij.

46. Wb 27^b16 *gaibid immib a n-étach macc coím sa, amal no-n-dad maicc coíma*.

= Trekt dit kledingstuk van geliefde zonen aan, aangezien jullie geliefde zonen zijn.

47. Wb 11^a4 *rethit huili et is óinfe gaibes búaid diib inna chomalnad*.

= Allen rennen en er is een man die neemt de overwinning wegens het vervullen.

48. Wb 20^c21 *is dó d-a-gniat : maith leu indocbál apstal doib et ní fodmat ingreimm ar chroich Críst*.

= Het is hierom dat zij het doen : zij houden van de roem van de apostelen voor hen *en* niet verdragen zij de vervolging voor het kruis van Christus.

49. Wb 29^a12 *indhí pridchite et for-chanat bréthir D? .*

= Zij die prediken en het woord van God onderwijzen.

50. Sg 4^b10 *aidlignigitir dano úadi-si*.

= Bovendien hebben zij haar nodig.

51. Sg 162^a3 *in tan labratar ind filid a persin inna ndea, do-gniat primam et secundam in illis*.

= Wanneer de dichters spreken in de persoon van de goden, maken zij daarbij een eerste en een tweede.

52. Wb 19^c20 *ma nu-dub feil i n-ellug coirp Críst, adib cland Abrache amal sodin, et it sib ata chomarpi Abracham*.

= Als jullie zijn in de eenheid met het lichaam van Christus, in dat geval zijn jullie kinderen van Abraham, en het zijn jullie die erfgenamen van Abraham zijn.

53. Wb 18^d14 *Petur et Iacób et Iohain .i. ní airegdu a persan-som ol-daas persan na n-abstal ol-chene, ceto thoísegu i n-iriss*.

= Petrus en Jacobus en Johannes, d.w.z. niet edeler zijn hun personen dan is de persoon van de rest van de apostelen, hoewel zij vooraanstaander zijn in het geloof.

54. Wb 4^d15 *is béss didu ind liacc benir il-béim friss, et intí do-thuit foir con-boing a chnámi, intí fora tuit-som immurgu at-bail-side*.

= Het is dus de manier van de steen waartegen veel wordt geslagen *en* hij die erover valt breekt zijn botten, hij op wie hij valt echter sterft.

55. Ml 25^c5 *foillsigithir as n-ísel in doínacht iar n-aicniud, húare as in deacht fo-da-raithminedar ocus no-da fortachtaigedar*.

= Het wordt duidelijk gemaakt dat de mensheid laag is wegens zijn natuur, omdat het de godheid is die haar in herinnering komt en haar helpt.

56. MI 63^{d7} *con-dan samailter fri cech ndodcadchai.*

= Zodat wij worden vergeleken met elk ongeluk.

57. Wb 22^{c10} *is bés trá dosom aní-siu cosc inna mban i tossug et a tabairt fo cumachte a fer ... combi íarum coscítir ind fir et do-airbertar fo réir D? .*

= Dit is dan zijn gewoonte, om de vrouwen in het begin te corrigeren *en* hen onder de macht van de mannen te plaatsen ... zodat later de mannen worden gecorrigeerd *en* worden neergebogen in onderwerping aan God.

Present Subjunctive

58. Wb 10^{d23} *mad ar lóg pridcha-sa, .i. ar m'étiuth et mo thoschith, ní-m bia fochricc dar hési mo precepte.*

= Als ik tegen betaling zou preken, d.w.z. voor mijn kleding en onderhoud, zal ik geen beloning ontvangen voor mijn prediking.

59. MI 92^{a17} *cid fáilte ad-cot-sa oculus du-n-gnéu, is tussu immid-folngi dam, a D?. cid indeb dano ad-cot, is tú, a D?, imm-id-folngi dam.*

= Wat voor plezier ik ook zou krijgen en zou doen, jij bent het die het voor mij veroorzaakt, o God. Wat voor rijkdom ik bovendien krijg, jij bent het, o God, die hem mij veroorzaakt.

60. Wb 14^{d17} *coní árim-se peccad lib-si uili nó ara tart-sa fortacht dúib-si, arnap trom fuirib for n-oínur.*

= Zodat ik het jullie allen niet als zonde aanreken, of zodat ik hulp aan jullie breng, zodat het niet zwaar is in jullie eentje.

61. Wb 12^{c36} *coté mo thorbe-se dúib, mad amne labrar ?*

= Wat is mijn winst voor jullie, als ik zo spreek ?

62. Wb 21^{d3} *níba dimicthe-se lib-si cia beo hi fochidib, ar is gloria dúib-si ón.*

= Niet zou ik door jullie geminacht moeten worden hoewel ik in beproevingen zou zijn, want dat is roem voor jullie.

63. MI 56^{b39} *ad-n-amraigther .i. no n-étaigther .i. ad-cosnae són nó no carae.*

= Te bewonderen, d.w.z. na te volgen, d.w.z. na te streven of te beminnen.

64. MI 56^{b31} *cia thechtid nach aile ní ad-chobrai-siu oculus ní techtai-siu ón immurgu, ní étaigther-su imm-anísín, .i. ní ascnae oculus ní charae. Is sí indala chíall les isindí as aemulari in sin.*

= Hoewel een ander bezit wat jij begeert en jij bezit dat echter niet, niet weze jij jaloers daarop, d.w.z. niet streve je het na en niet hebbe je het graag. Dat is een van de twee betekenissen, die hij in *aemulari* vindt.

65. Wb 6^{c9} *ní hed no-t beir i nem cia ba loingthech.*

= Niet is dat wat jou naar de hemel brengt, dat je een veelvraat bent.

66. Acr 14^{a2} *bés as-bera-su as n-ainm dosom animus ci at-bela.*

= Misschien zou jij zeggen dat *animus* zijn naam is, ook al sterft het.

67. MI 114^{b18} *nád fil nech con-gné fris ón acht Día.*

= Dat er niemand is die hem helpt behalve God.

68. Wb 31^{a2} *d-a-rolgea Día doib.*

= God moge het hen vergeven.

69. Wb 12^{c32} *acht nammáa is samlid torbe són, co etar-certa a n-as-bera et con rucca i n-ætarcne cáich.*

= Maar alleen zodanig is dat winst, indien hij uitlegt wat hij zegt en dat hij het voor iedereen begrijpelijk maakt.

70. MI 20^{d4} *cia ru-bé cen ní diib, ní rubai cenaib huli.*

= Hoewel hij zonder sommige van hen kan zijn, kan hij niet zijn zonder hen allen.

71. Wb 23^b24 *ní imned lim, acht rop Críst pridches et imme-ráda cách.*
= Ik heb er geen probleem mee, vermits eenieder Christus predikt en zich op hem bezint.
72. Ml 68^b9 *cia beith ar n-acathar nech inna rétu inducbaidi in betha so, arnách corathar i mmoth ocus machthad dia seirc ocus dia n-accubur.*
= Hoewel het is dat iemand de glorieuze dingen ziet van deze wereld, moge het hem niet in verbazing en verwondering storten om ze te beminnen en te verlangen.
73. Wb 31^c11 *mad in chrud so bemmi .i. co comalnammar a pridchimme et comman deisimrecht do chách.*
= Als wij op deze manier zijn, namelijk dat wij vervullen wat wij preken *en* dat wij een voorbeeld zijn voor allen.
74. Ml 78^b24 *du-menammar.*
= Wij denken.
75. Wb 25^a10 *níp imned lib-si mo fochidi-se, nó cia chéste ar iriss Críst.*
= Weze mijn beproeving geen probleem voor jullie, of hoewel jullie lijden voor het geloof in Christus.
76. Wb 7^d10 *corrop inonn cretem bes hi far cridiu et a n-as-beraid hó bélib.*
= Zodat het hetzelfde geloof is dat is in jullie hart en wat jullie zeggen met (je) lippen
77. Wb 27^c9 *níbo in tain no mbeid ar súil tantum do-gneith toil far coimded.*
= Moge het niet slechts zijn wanneer hij jullie in het oog heeft, dat jullie de wil van jullie meester doen.
78. Wb 28^c7 *ma chomalnit a ngrád.*
= Indien zij hun bevel(en) opvolgen.
79. Wb 7^d8 *do-beir-som ainm bráthre doib, arná epret is ara miscuis in cúrsachad, acht is ara seircc.*
= Hij geeft hen de naam van 'broers', zodat ze niet zeggen dat de reprimande uit haat is, maar hij is uit liefde voor hen.
80. Ml 42^a4 *ní guid dígail du thabairt foraib, acht corru anat inna arrad.*
= Hij bidt niet om een straf te leggen aan hen, maar dat zij in zijn gezelschap blijven.
81. Wb 2^c10 *ní dunaibhí fo-daimet a n-imdibe colnide tantum, mani comolnatar a n-imdibe rúnde vitiorum.*
= Niet alleen voor hen die de lijfelijke besnijdenis ondergaan, tenzij zij de mystieke besnijdenis van de ondeugden volbrengen.
82. Sg 207^b11 *cit comsuidigthi la Grécu, ní écen dún-ni beta comsuidigthi linn.*
= Hoewel het samenstellingen zijn bij de Grieken, is het niet nodig voor ons dat ze samenstellingen zijn bij ons.
83. Sg 63^a17 *amal nád ndéni neutur dindí as Tiberis cia do-berthar flumen friss, sic ní déni neuter dindí as Suthul ci ad-comaltar oppidum friss.*
= Zoals het geen neutrum van *Tiberis* maakt dat daarbij *flumen* wordt gezegd, zo maakt het geen neutrum van *Suthul* dat het wordt vergezeld van *oppidum*.
84. Wb 34^a4 *is huisse ce ru samaltar fri Críst.*
= Het hoort dat hij vergeleken wordt met Christus.
85. Wb 5^c3 *con ríctar huili genti nó drécht caich cenúil*
= Totdat alle Gentiles gered worden of een deel van elk volk.

Imperative

86. Ml 72^d11 *du-m-em-se ocus deich tarm chenn.*
= Jij moet mij dekken en uit mijn naam straffen.
87. Wb 6^c7 *léic úait inna biada milsi et tomil innahísiu do-m-meil do chenél.*
= Zet het zoete voedsel van je af en gebruik die dingen die je volk gebruikt.
88. Ml 55^a1 *ná déne ainmnit.*

= Heb geen geduld.

89. MI 136^a10 *a epert 'cluinte'*.

= Zijn woord 'hoor!'.

90. Wb 29^d19 *nába thoirsech cia beo-sa hi carcair.*

= Wees niet bedroefd hoewel ik in de kerker zit.

91. Wb 27^a24 *nách-ib mided .i. nách-ib berar i smachtu rechta fetarlicce, inna ndig et a mbiad, inna llíthu et a ssapati, acht bad foirbthe far n-iress.*

= Niet moet hij jullie beoordelen, d.w.z. niet moeten jullie in het gezag gebracht worden van de wet van het Oude Testament, in hun drank en hun eten, in hun feesten en hun Sabbat, maar jullie geloof moet perfect zijn.

92. Wb 13^a28 *búid cach gním inna théchtu.*

= Elke daad moet op zijn juiste plek zijn.

93. Wb 25^c6 *hóre ammi maicc laí et soilse, ná seichem nahísu.*

= Aangezien wij zonen zijn van dag en van licht, moeten we deze dingen niet volgen.

94. Wb 9^a14 *bed athramli .i. gaibid comarbus for n-athar et intamlid a béssu.*

= Jullie moeten zoals vaders zijn, d.w.z. neemt de erfenis van jullie vader en doe zijn manieren na.

95. MI 53^c11 *in tan as-m-beir: taít á maccu.*

= Wanneer hij zegt: jullie moeten komen, o zonen.

96. Wb 22^b26 *ná bíth i cobadlus doib, ar atá torad la gnímu soilse.*

= weest niet in gezelschap van hen, want er is vrucht bij de daden van licht.

97. MI 54^b12 *ná cumgat .i. tíagat for teiched.*

= Zij moeten niet kunnen, d.w.z. zij moeten op de vlucht gaan.

98. MI 73^d7 *ná eiplet húan bás coitchen húa n-epil cách, acht foircniter húa sain-bás sech cách.*

= Zij moeten geen gewone dood sterven waaraan eenieder sterft, maar zij moeten eindigen door een speciale dood die anders is dan alle (andere).

99. MI 56^a23 *ná aimdetar.*

= Zij moeten niet proberen.

100. Wb 9^c12 *bat hé berte bretha lib.*

= Zij moeten het zijn die oordelen over jullie.

101. MI 56^a22 *nách-am indarbanar-sa fo chomthururasib inna ndúmmassach.*

= Niet moet ik verdreven worden door de invallen van de trotsen.

Imperfect Indicative

102. Wb 24^a4 *no scarinn friu*

= Dat ik van hen zou scheiden.

103. MI 55^c19 *cid in tan no mbíth inna ligiu, ba oc imrádud chloíne no bíth.*

= Zelfs wanneer hij in zijn bed was, was hij aan het peinzen over de ongelijkheid die er was.

104. Wb 23^d10 *no-b carad*

= Hij hield van jullie.

105. MI 30^a3 *amal nád n-airigther ocus nád fintar a ndu-gníther hi suidi, sic ba in fortgidiu ocus ba hi temul du-gníth Saúl cona muntair intleda ocus erelca fri Dauíd*

= Zoals niet gezien en geweten wordt wat daar gedaan wordt, zo was het in het geniep en in duisternis dat Saul met zijn volgelingen hinderlagen en valstrikken maakte voor David.

106. Wb 26^b19 *at-beirmis frib*

= Wij zeiden het tegen jullie.

107. MI 95^a5 *is ed as-bertis ba a nert fadesin imme-folnged choscur doib, níbu Día.*

= Zij zeiden dat het hun eigen kracht was die de overwinning voor hen veroorzaakte, niet was het God.

108. Wb 15^a18 *do-gnúthe a n-as-bered Moysi.*

= Men deed wat Mozes had zei.

109. Tur 110^c *ba bás leu-som do-bertis da boc leu dochum Tempuil, ocus no léicthe indala n-aí fon dithrub co pecad in popuil ocus do-bertis maldachta foir, ocus no oircthe didiu and ó popul tar cenn a pecthae ind aile.*

= Zij hadden de gewoonte dat twee bokken door hen werden meegenomen naar de Tempel, en een van de twee werd vrijgelaten in de woestijn met de zonde van het volk en zij vervloekten hem, en de ander werd dan gedood door het volk uit hoofde van zijn zonden.

Past subjunctive

110. Wb 10^d36 *co no-s berinn dochum hirisce.*

= Zodat ik ze naar het geloof zou brengen.

111. Wb 14^c23 *co beid .i. co mbed a ndéde sin im labrad-sa .i. gáu et fír .i. combad sain a n-as-berin ó bélib et aní imme-rádin ó chridiu.*

= Zodat er zou zijn, d.w.z. zodat zouden zijn die twee dingen in mijn spreken, d.w.z. leugen en waar, d.w.z. zodat anders zou zijn wat ik zei met mijn lippen en wat ik dacht vanuit mijn hart.

112. Ml 91^b7 *is dó du-gnúinn-se anísin, combin cosmail fri encu.*

= Het is daarom dat ik dat deed, zodat ik zou zijn zoals de onschuldigen.

113. Wb 29^d8 *ba méite limm ní scartha friumm.*

= Het was me wat waard dat je niet van mij zou scheiden.

114. Wb 17^d23 *arná-m tomnad nammin duine sed deus.*

= Dat hij niet van mij zou denken dat ik geen mens zou zijn maar god.

115. Ml 109^d5 *ní taít Dia fo thairngere con-id chumscaiged.*

= God gaat niet onder de belofte dat hij het zou moeten veranderen.

116. Wb 12^a22 *ní nád mbed arse di chorp, acht atá de.*

= Niet dat het daarom niet is van het lichaam, maar er is ervan.

117. Wb 27^d16 *combad notire ro-d scríbad cosse.*

= Het zou een notaris zijn geweest die het tot hier toe had geschreven.

118. Wb 10^b27 *a fíus sin immurgu ba maith són, act ní bed úall and.*

= Die kennis, echter, die was goed, indien er geen trots in zou zijn.

119. Ml 55^d11 *amal du-berad nech hi ceist do Dauíd: húare is móir slébe fírinne D?, cid ara fodmai-siu, á Dauíd, didiu a ndu imnedaib ocus frithoircnib fo-daimi, air it fírián-su? ícaid-som didiu anísin, a n-as-m-beir 'iudicia Domini abyssus multa' .i. ataat mesai D?*

nephchomthetarrachti amal abis ocus amal fudumain. is ed in sin fo-d-era in n-erigim, cid ara fodaim int aís fírián inna fochaidi, ocus cid ara mbiat in pecthaig isnaib sóinmechaib.

= Alsof iemand de vraag aan David zou stellen: aangezien de rechtvaardigheid van God groot is als een berg, waarom lijdt jij, o David, daarom onder de problemen en beledigingen waaronder je lijdt; want je bent rechtvaardig? Vervolgens lost hij dat op, wanneer hij zegt 'iudicia Domini abyssus multa', d.w.z. de oordelen van God zijn onbegrijpelijk als een afgrond en als een diepte. Dat is het wat de klacht veroorzaakt, waarom het rechtvaardige volk lijdt onder de beproevingen, en waarom de zondaars (onder) de welvarenden zijn.

120. Wb 10^c21 *ba torad saíthir dúun in chrud so ce du-melmis cech túari et ce du-gnemmis a ndu-gníat ar céli.*

= Het zou een vrucht van ons werk zijn op deze manier, als we al het voedsel genoten en als we deden wat onze makkers doen.

121. Ml 63^d1 *amal níbimmis fíu ní etir.*

= Alsof we het helemaal niets waard waren.

122. Wb 15^d8, 8^a *dúib-si. is dúib-si proficit; ba coir dúib-si cia do-berthe testas dín-ni.*

= Voor jullie. Het is voor jullie dat het ten voordele is; Het zou jullie passen dat jullie getuigenis brachten voor ons.

123. Wb 5^b20 *trisin intamail sin .i. combad ?t leu buid dom-sa i n-iriss et duús in intamlitis.*
= Door die imitatie, d.w.z zodat er emulatie bij hen was van mijn wezen in het geloof, en om te zien of zij zouden imiteren.

124. Sg 26^a6 *co n-epertae cia aiccent ocus cisí aimser derb thechtas, reliqua.*

= Zodat gezegd zou kunnen worden welk accent en welke zekere tijd het bezit, etc.

125. Wb 9^c20 *cid atob-aich cen dílgud cech ancrídi do-gnethe frib, et ní bethe fria acre?*

= Wat drijft jullie ertoe niet te vergeven elk onrecht dat jullie aangedaan was, *en* dat jullie er niet over zouden moeten klagen

126. Sg 65^a1 *níbu machdath do-rónta día dind liac.*

= Het was niet verwonderlijk dat men een God gemaakt had van de steen.

f-Future

127. Wb 14^a8 *níba cuít adill cucuib-si, acht ainfa lib, ar nídad foirbthi-si.*

= Het zal geen toevallig bezoek aan jullie zijn, maar ik zal bij jullie blijven, want jullie zijn niet perfect.

128. Wb 28^c9 *fo-mentar mo rígtin-se; mos riccub-sa.*

= Moge jij wachten op mijn aankomst; spoedig zal ik aankomen.

129. Wb 9^a22 *is hed no molfar*

= Dat is het wat ik zal prijzen.

130. Ml 134^d3 *ar-troídfe-siu inna droch-daíni, a D?, dia n-anduch, air is fechnach a n-andach mani erthroítar húa Día.*

= Jij zult de slechte mensen hinderen bij hun ongelijkheid, o God, want de ongelijkheid gedijt indien hij niet beperkt zou worden door God.

131. Wb 13^b19 *is súaichnid, manid chretid esséirge Críst et mortuorum, ní-b noíbfea for n-ires in chruth sin et ní-b scara fri bar pecthu.*

= Het is welbekend, indien jullie niet geloven in de wederopstanding van Christus uit de doden, zal op deze manier jullie geloof je niet heiligen en niet scheidt het jullie van jullie zonden.

132. Wb 23^b7 *hóre am essamin-se precepte asmo chuimriug, is lia de creitfess.*

= Omdat ik vol vertrouwen ben in het preken uit mijn gevangenschap, des te meer zal men geloven.

133. Ml 14^d8+10 *a lléicfimme. is samlid léicfimmi-ni doib-som aisndís dint séns ocus din mórálus, manip écóir frisin stoir ad-fíadam-ni.*

= Wanneer wij zullen verlaten. Het is zodanig dat wij aan hen zullen overlaten een uiteenzetting van de zin en van de moraliteit, indien dat niet in conflict is met de geschiedenis die wij vertellen.

134. Ml 107^a15 *bid sochaide atrefea indiut-su ocus bid fáilid nach oín ad-id-trefea.*

= Het zal een menigte zijn die zal wonen bij jou en wie er ook maar zal wonen zal vrolijk zijn.

135. Wb 17^b12 *no-n samlafammar frinn fesine.*

= Wij zullen ons vergelijken met onszelf.

136. Ml 57^d11 *ní derchoínfet a n-íc hó Día.*

= Niet zullen ze wanhopen aan hun redding door God.

137. Ml 77^a12 *air du-roimnibetar mo popuil-se a rrecht dia n-uilemarbae-siu a náimteá.*

= Omdat mijn volk hun wet zal vergeten doordat jij hun vijanden uitmoorde.

138. Ml 14^d3 *cid écen aisndís do neuch as doraid co léir, ní sechmalfaider cuimre and dano.*

= Hoewel het nodig is helder uiteen te zetten wat moeilijk is, zal aan korthed echter niet voorbijgegaan worden.

139. Ml 90^c19 *ni fetar in-dam soírfad Día fa nacc.*

= Het is niet bekend of God me zou verlossen of niet
140. MI 105^b14 *no comal-laibthe oculus ro-m-bad fírién insce D?* .
= Dat vervuld zou worden en dat rechtvaardig zou zijn het woord van God.

Reduplicated and é-Future

141. MI 15^c10 *is immalle fo-s-didmat*
= Het is samen dat ze ze zullen doorstaan.
142. Sg 137^b5 *f-a-didmed aicned, acht do-n-d-ecmaing anísiu*
= De natuur zou het lijden, tenzij het zo gebeurt.
143. Wb 29^d27 *ní mebul lemm cia f-a-dam*
= Ik schaam me er niet voor dat ik het moet doorstaan.
144. MI 114^b11 *in popul for-cechnae-siu.*
= Het volk dat jij zult onderwijzen
145. Wb 7^a2 *is dúim-sa tairrchet ad-cichitis genti* per me.
= Het is van mij dat voorspeld is dat de volkeren door mij zouden zien.
146. Wb 19^b6 *ro pridchad dúib céssad Críst amal ad-cethe.*
= De passie van Christus is aan jullie gepredikt alsof hij gezien was.
147. Wb 28^d16 *cách ro-t-chechladar oc precept*
= Iedereen die jou zal horen bij het preken.
148. MI 112^b12 *is toísigiú ad-ciam teilciud in béla, resíu ro-cloammar a guth-sidi*
= Eerder zien wij het gooien van de bijl, voordat wij het geluid ervan horen.
149. Wb 18^a14 *as-ririú-sa mo chumang dar far cenn*
= Ik zal mijn kracht aanwenden ten bate van jullie.
150. Wb 25^b6 *as-riri Día dígail dara n-ési*
= God zal straf uitdelen voor hen.
151. Wb 28^c2 *ní riat na dánu díadi ara n-indeb domunde*
= Niet mogen zij verkopen de goddelijke giften voor wereldlijke rijkdom
152. Wb 10^a5 *a lliles dind ancretmiuch bid ancretmech*
= Wat de ongelovige zal volgen zal ongelovig zijn.
153. MI 96^b15 *fris-bia*
= Hij zal genezen.
154. MI 53^b17 *ocu-bether*
= Hij zal worden aangeraakt.
155. MI 19^d12 *fris-m-bia*
= Hij zal mij genezen.
156. MI 65^b7 *gúlait*
= Zij zullen plakken.
157. MI 86^b8 *coní gléu*
= Zodat ik niet blijf plakken.
158. MI 59^b9 *fo bíthin ara-chíurat*
= Omdat zij zullen sneuvelen.
159. MI 91^b10 *aní as-berinn cosse, is ed as-b?r beus*
= Dat is wat ik tot nu toe zei, dat is het wat ik altijd zal zeggen.
160. MI 97^d10 *is peccad diabul lesom .i. fodord doib di dommatu, oculus du-fúairthed ní leu fora saíth din main[n], oculus todlugud inna féulae co n-amairis ná-n-da tibérad Día doib.*
= Hij vindt het een dubbele zonde, d.w.z. het mompelen van hen uit armoede, terwijl er gewoonlijk iets overbleef bij hen nadat ze waren verzadigd door het manna, en het vragen naar vlees met ongeloof dat God hen niets zou geven.
161. MI 51^b10 *in tan as-m-ber Dauíd ‘intellectum tibi dabo’, sech is arde són do-m-béra Dia do neuch do-d n-eirbea ind oculus génas triit.*

= Wanneer David zegt *intellectum tibi dabo*, dat is een teken dat God aan iedereen zal geven die vertrouwen in hem zal stellen en die zal doen door hem.

162. MI 69^a21 *co n-epred: 'du-gén a nnoíb sa oculus ní digen a n-ærgarthe se, cid accubur lium'; ní eper in sin.*

= Dat hij zegge: ik zal dit heilige doen en niet zal ik dit verbodene doen, al heb ik het verlangen; dat zegt hij niet.

163. MI 56^b15 *ar chuingid inna sóinmech i mbiat ind ingoir as-berat-som nád ndignet inna degnímu, húare is hi fochaidib bíthir hi suidib, oculus du-n-génat immurgu inna duálchi, air is sóinmige ad-chotar tri suidib.*

= Wegens het zoeken van welvaart waarin de onvromen zijn, zeggen zij dat ze geen weldaden zullen doen, omdat het is in beproevingen dat mensen er voor ze zijn, en dat zij integendeel ondeugden zullen doen, want het is welvaart die daardoor verkregen wordt.

164. Sg 203^a6 *air dia ndénmis cum me, do-génmis dano cum nobis.*

= Want indien wij *cum me* zouden maken, dan zouden we *cum nobis* maken.

165. Wb 13^b3 *mad áill dúib cid accaldam neich diib, d-a-rigénte.*

= Wanneer jullie wensten zelfs dat jullie met iemand spreken, zouden jullie het gedaan kunnen hebben.

166. Wb 22^b23 *ci as-bera nech ropia nem cia du-gneid na rétu sa, nípa fír.*

= Hoewel iemand zegt dat het voor jullie de hemel zal zijn hoewel jullie deze dingen doen, het zal niet waar zijn.

167. Wb 6^b28 *taiccéra cách dara chenn fessin.*

= Een ieder zal voor zijn eigen zaak pleiten.

168. Wb 11^a6 *níba unus gébas a mbúaid húaib-si.*

= Het zal niet een van jullie zijn die de overwinning zal krijgen.

s-Future and Subjunctive

169. MI 47^d4 *gigse-sa .i. mo sórad ar cech gúasacht todochidi.*

= Ik zal bidden, d.w.z. voor mijn verlossing van elk toekomstig gevaar

170. MI 46^b12 *níba madae dam m'óisitiu, air na ní no gigius, ebarthi Día.*

= Niet zal vergeefs voor mij zijn mijn bekentenis, want waar ik ook om zal bidden, zal God geven.

171. MI 53^c3 *cech oín-gessid .i. giges Día.*

= Elke enkel-smeker, d.w.z. die tot God zal bidden

172. Wb 14^c2^a *gigeste-si Día linn ara fulsam ar fochidi*

= Jullie zullen bidden tot God voor ons, zodat wij onze beproeving doorstaan.

173. MI 21^b7,8 *con-da-rías .i. noch is no-n-da ges ón*

= Zodat ik ze zal binden, d.w.z. dat ik voor ze bid.

174. Wb 30^b4 *a nno ngeiss cách imma chomalnad.*

= Wanneer jij eenieder bidt om de vervulling daarvan.

175. MI 53^b27 *foilsigidir són oculus do-adbat nertad coitchen do chách .i. ara ngé cách Día .... oculus ro-n-d-cehladar*

= Hij onthult en laat zien een algemene aansporing voor eenieder, nl. dat eenieder tot God bidt en dat Hij het zal horen.

176. MI 39^b3 *nges*

= Dat hij bidt.

177. Wb 4^a27 *is and didiu for-téit spiritus ar n-énirti-ni, in tain bes n-inunn accobor lenn .i.*

la corp et anim et la spirut. coir irnigde trá in so, acht ní chumcam-ni ón, mani thinib in spirut. is samlid trá is lobur ar n-irnigde-ni, mat réte frecndirci gesme, et ní-n fortéit-ni in spirut oc suidiu. is hed didiu for-théit in spirut, in tain guidme-ni inducbáil diar corp et diar n-animm iar n-esséirgiu.

= Het is dan dus dat de geest onze zwakheid helpt, wanneer dezelfde wens bij ons zal zijn, d.w.z. bij het lichaam en de ziel en de geest. Het gebed is dan de juiste weg, maar niet zijn wij daar dan toe in staat, tenzij de geest ons inspireert. Het is zodanig dan dat ons gebed zwak is, indien wij om tegenwoordige dingen bidden, en niet helpt ons de geest daarbij. Het is dan dat de geest ons helpt, wanneer wij bidden om glorie van ons lichaam en van onze ziel na de verrijzenis.

178. Wb 11^a24 *ní gessam-ni ní bes chotarsne diar n-ícc*

= Niet moeten wij bidden om iets wat tegengesteld zal zijn aan onze redding.

179. Wb 17^d27 *aní trá as chotarsne fri húcc ní étar cia gessir*

= Dat wat tegengesteld is aan redding wordt niet verkregen hoewel het gevraagd wordt

180. MI 23^d23 *cia théis hi loc bes ardu, ní ardu de. ní samlid són dún-ni, air immi ardu-ni de tri dul isna lucu arda*

= Hoewel hij naar een hogere plaats gaat, niet is hij daarom hoger. Niet is dat zodanig voor ons, want wij zijn des te hoger door het gaan naar hoge plaatsen.

181. MI 126^a4 *arná té .i. féith forsna muire*

= Zodat het niet gaat, d.w.z. rust over de zeeën.

182. Wb 13^a12 *ma beid ní di rúnaib do-théi ar menmuin ind fir bús inna suidiu*

= Indien er iets zij van de geheimen dat in gedachten komt van de man die zit.

183. Sg 26^b7 *de dliguth trá inna n-iltoidden sin is de gaibthi igitur; quasi dixisset: 'ní fail ní nád taí mo dligeth-sa fair i ndegaid na comroircnech*

= Van de wet dan, van die vele meningen, daarvan is het dat hij *igitur* zegt; alsof hij had gezegd: 'Er is niets waar mijn wet niet aan raakt na de dwalenden.'

184. Wb 15^c23 *hóre is cuci rigmi, is ferr dún placere illi*

= Aangezien het bij hem is dat wij zullen komen, is het beter voor ons hem te behagen.

185. MI 118^b6 *air mad panem nammá du-berad-som oculus ní taibred meum, robad dund sásad diant ainm panis tantum no regad.*

= Want indien hij alleen 'panem' had gezet en niet 'meum' had gezet, was het alleen voor het voedsel met de naam 'panis' geweest dat het gold.

186. MI 117^d3 *cia nu tíastais húaim ón*

= Hoewel zij weg zouden gaan van mij.

187. Wb 29^a28 *biit al-aili and ro-finnatar a pecthe resú oculus do-coí grád forru; al-aili is íarum ro-finnatar: berir dano fri laa brátha*

= Er zijn sommigen wier zonden worden ontdekt voordat zij gewijd worden; (bij) anderen is het erna dat ze ze ontdekken: er wordt dan gerefereerd aan de Dag des Oordeels.

188. Wb 9^d24 *arná dich cách assa dligud i n-adaltras tri láthar demuin*

= Opdat niet iedereen buiten zijn wet treedt in overspel door toedoen van de duivel.

189. MI 89^c11 *mani ro má fora cenn, ní mema forsna bullu*

= Indien hun hoofd niet verslagen worde, zullen hun ledematen niet verslagen worden.

190. MI 35^a17 *air cia dunaibhí do-foirmsed*

= Want van wie zou hij toegevoegd hebben?

191. MI 31^c14 *'a n-atamm-res-sa,' ol Día*

= 'Wanneer ik zal verrijzen', zegt God.

192. MI 67^c5 *du-fí .i. du-éma són*

= Hij zal wreken, d.w.z. hij zal beschermen.

193. MI 27^a4 *conná tíssed etir in dígal; níba samlid in sin, acht du-fiastar tra cenn-som*

= Zodat de straf geheel niet zou komen; niet zal het zodanig zijn, maar zij zullen bestraft worden.

194. MI 32^c20 *co du-fessar*

= Dat hij gestraft worde.

195. Wb 20^c11 *i cach réit ro-hí a less*

= In elk ding dat hij nodig hebbe.

196. Sg 209^b13 *iss ed in so nád chumaing ara-n-ísar and coní enggnatar gníma, acht asagnintar*

= Dat is het wat niet gevonden kan worden daarin, dat de daden niet begrepen worden, maar zij worden begrepen.

197. Ml 77^a10 *in n-írr?*

= Zul jij soms vermoorden?

198. Ml 15^a10 *fris-n-orr*

= Die hij beledigt.

199. Wb 19^d24 *cia chon-desin far súli, do-sm-bérthe dom*

= Al had ik jullie ogen gezocht, jullie hadden ze naar me gebracht.

200. Ml 51^a18 *in tan imme-romastar són nach noíb, ara cuintea dílgud Dé isind aimsir sin*

= Wanneer een of andere heilige dat overtreedt, dat hij vrage om de vergeving van God op dat moment.

201. Ml 73^d1 *fu-lilsain-se*

= Ik zou hebben moeten verdragen.

202. Wb 15^a20 *ní foílsitis déicsin a gnúsa*

= Niet zouden zij het aanschouwen van zijn gezicht kunnen uithouden

203. Ml 32^d2 *acht amal fu-n-d-ló*

= Maar zoals hij het verdrage.

204. Ml 57^d15 *connách ful*

= Zodat hij het niet verdrage.

205. Ml 59^e12 *atat-chigestar, a D?*

= Jij zult worden gezien, o God.

206. Ml 50^a5 *mani accastar, is samlid gaibid ní*

= Indien het niet wordt gezien, is het zo dat het iets vangt.

207. Ml 111^c13 *Is hé ru-fiastar cumachtae inna díglae do-m-bir-siu húa londas, intí du-écigi is ar thrócairi ocus chensi du-bir-siu forun-ni síu innahí fo-daimem re techt innúnn*

= Hij is het die de kracht zal kennen van de straf die jij zult toebrengen uit verontwaardiging, hij is het die zal zien dat het uit genade en mildheid wat jij brengt over ons hier, dat wat wij doorstaan voor het heengaan daarheen.

208. Wb 12^c38 *con festar cách*

= Zodat eenieder moge weten.

209. Ml 56^c10 *a mmiastar*

= Wanneer hij zal oordelen.

210. Ml 30^e9 *ní digénam-ni nach ngním forná mmestar-som*

= Niet zullen wij enige daad doen die hij niet zal beoordelen.

211. Wb 26^a8 *seiss i tempul, amal do-n-essid Críst. nó do-géntar aidchumtach tempuil less, et pridhibid smachtu rechto fetarlicce, et gébtit Iudei i n-apaíd, et con-scéra recht nuíednissi.*

= Hij zal zitten in de tempel, zoals Christus heeft gezeten. Of de herbouw van de tempel zal door hem worden gedaan, en hij zal de instituties van de wet van het OT prediken ende Joden zullen hem als heer nemen, en hij zal het gezag van het NT vernietigen.

Preterite and perfect

212. Ml 91^c1 *no scrútain-se in tan no mbúinn isnaib fochaidib, dús in retarscar cairde nD? 7 a remcaissiu, 7 ní tucus-sa in sin, in ru etarscar fa naic.*

= Ik onderzocht, toen ik in beproevingen was, om te zien of het convenant van God en (van) de voorzienigheid was verborgen, en niet heb ik dat begrepen, of het verborgen was of niet.

213. Ml 59^b2 *ní a forcenn ru suidigsiur-sa, ol Dauíd*

= Het is niet het einde dat ik zette, zei David.

214. MI 91^b12 *trén 7 mór in chairdine do-rignis friu hi tossuch, 7 coto-ascrais íarum*

= Sterk en groot is het convenant dat je met hen gemaakt hebt in het begin, en dat je vervolgens vernietigd hebt.

215. MI 121^a12 *ru sudigser-su doib, a D?*

= Dat jij voor hen vaststelde, o God.

216. MI 38^c3 *ní hé apstal cita-rogab in testimin so. Aliter: ní fou d-a-uc int apstal fon chéill fúan-d rogab in fáith*

= Niet is het een apostel die als eerste deze tekst geuit heeft. Anders gezegd: de apostel heeft het niet toegepast volgens de betekenis, volgens welke de profeet het heeft gezegd

217. MI 38^a13 *ní-m thorgaíth mo frescissiu*

= Niet heeft mijn verwachting mij bedrogen.

218. MI 46^c7 *donahí dian-d rérhoíl intí Día*

= Voor hen voor wie God het bepaald heeft.

219. MI 126^b16 *im-folngi inducbáil dó in molad ro mmolastar Día*

= Het lof waarmee hij God prees veroorzaakt roem voor hem.

220. MI 67^b24 *inna cenél fo-rrorbris, fo-s-ro-ammamaigestar dia molad 7 dia adrad*

= De volkeren die hij verslagen heeft, hij heeft ze onderworpen aan zijn lof en zijn verering.

221. MI 124^b3 *ní du sémigud pectha at-ber-som in so .i. combad dó f-a-cherred: 'ní sní cet-id-deirgni 7 ní sní du-d-rigni nammá'; acht is do chuingid dílguda do-som, amal du-rolged dia aithrib íar n-immarmus*

= Niet ter verzachting van de zonden zegt hij dit, d.w.z. dat hij het hiervoor had gezet: 'Niet hebben wij dit als eerste gedaan en niet hebben wij dit alleen gedaan'; maar om vergeving te zoeken voor hem, zoals het vergeven is aan zijn vaders na de overtreding.

222. Lib.Ardm. 77^a1 *gabis ailli*

= Hij zei een zegening.

223. Lib.Ardm. 184^b2 *lase celebir-simme*

= Toen wij vaarwel zeiden.

224. MI 24^d24 *ro légsat canóin fetarlaici 7 nufiádnissi amal ru-n-da légsam-ni, acht ro-n-da saibset-som tantum*

= Zij lazen de canon van het Oude Testament en van het Nieuwe Testament zoals wij het lazen, alleen zij verdraaiden het.

225. Sg 9^a22 *cia for-comam-ni riagoil sen-Gréc hi scribunt in dá character isnaib consonaib ucut, ro cruthaigsemmar camaiph immurgu óencharacter (.f. tar hési .p. co tinfiuth) i n-epertaib Latindaib*

= Hoewel wij de Oud-Griekse regel bewaren door de twee letters te schrijven in die consonanten, hebben wij echter toch een enkele letter gevormd (*f* in plaats van *p* met aspiratie) in Latijnse woorden.

226. Wb 26^b6 *ro comalnisid-si an-ro pridchissem-ni dúib*

= Jullie hebben vervuld wat wij jullie gepredikt hebben.

227. MI 67^d14 *amal ru-n-d gab slíab Síón andes 7 antúaid dun chathraig dia dítin, sic ru-n-d gabsat ar ndá thoib du dítin ar n-inmedónach-ni*

= Zoals de berg Sion is ten zuiden en ten noorden van de stad is voor zijn bescherming, zo zijn onze twee zijden ter bescherming van onze ingewanden.

228. MI 91^a21 *is hé forcan du-rat-som forsna mmórchol du-rigensat a nárait fris, díltud remdéicsen D? de-som, húare nád tarat dígail forsnaí du-rigénsat innahísín fris-sium*

= Dat is het einde dat hij maakte aan de grote zonden die zijn vijanden begingen tegen hem, het ontkennen van de voorzienigheid van God voor hem, omdat Hij niet diegenen gestraft had die die dingen tegen hem hadden gedaan.

229. MI 77^a15 *is dund imchumarc fil isin chanóin fris-gair les-som a n-imchomarc n-ísiu .i. ne occideris? .i. in n-fírr-siu? .i. non .i. ní-s n-ulemairbfe ci as-id-roilliset*
 = Het is aan de ondervraging die in de Schrift staat dat die ondervraging met hem beantwoordt, dus *ne occideris?* d.w.z. Zul je niet doden? dus *non* d.w.z. Niet zul je hen geheel vermoorden hoewel zij het verdienen.
230. Wb 31^c7 *arná érbharthar: ó chretsit, ní-n tá airli ar mban*
 = Opdat niet gezegd worde: sinds zij geloven, hebben wij niet het bestuur van onze vrouwen
231. MI 124^b6 *ad-ráigsetar 7 robu frithorcun doib a n-etarscarad fri ?geptacdu .i. air ad-ráigsetar no-n-da bértais iterum in captiuitatem*
 = Zij waren bang en het was een belediging voor hen dat ze gescheiding waren van de Egyptenaren, d.w.z. omdat zij bang waren dat zij gebracht zouden worden weer in gevangenschap.
232. Wb 2^c4 *cain ro noíbad Abracham tri hiris?*
 = Is Abracham soms niet heilig door zijn geloof?
233. Sg 216^a1 *anmman do-róna de dobríathraib*
 = Naamwoorden die gemaakt zijn uit bijwoorden.
234. Wb 33^a15, 33^b8 *fomnid-si, a phopul nuíednissi, ar ce du-d-rónath ní di maith fri Maccu Israhél, ní derlaichtha a peadae doib, acht du-ratad dígal forru. cenotad maic-si raith dano, ma im-roimsid, ní dílgibther dúib*
 = Weest op je hoede, o volk van het Nieuwe Testament, want iets goeds is gedaan voor de zonen van Israël. Niet zijn aan hen hun zonden vergeven, maar straf is aan hen gegeven. Hoewel jullie dan zonen van genade zijn, indien jullie in overtreding gaan, zal het jullie niet vergeven worden.
235. Wb 18^a10 *ní tormult far mbíad nó for n-étach*
 = Niet heb ik jullie voedsel genoten, noch jullie kleding
236. Wb 6^d14 *ar is dó ar-roíéit-sa gratiam do precept do chách*
 = Want het is hiervoor dat ik de genade heb ontvangen tot het prediken aan eenieder
237. MI 74^c20 *húare ro comallada inna imneda 7 fo-ruirmed cenn forsnaib cotarsnaib du-rairngirt-su, is firién trá fúa n-indas sin tabart díglae foraib-som*
 = Omdat de problemen vervuld zijn en een kroon is gezet op de tegenslagen die jij voorzien had, is het juist dan op die manier hen te straffen.
238. MI 56^a18 *ind roisc du-n-écomnacht-su dún, a D?*
 = Van het oog dat jij ons geschonken hebt, o God.
239. Sg 220^a10 *atá tairmthechtas persan hic .i. is sain indí as-id-rubart 7 indí frisa n-érbrath*
 = Er is een overgang van personen hier, d.w.z. degene die het zegt en degene tegen wie het gezegd is zijn verschillend.
240. MI 23^b10 *hó goistiu .i. do-bert goiste imma brágait fadesin, conid marb, húare nád ndigni Abisolón a chomairli*
 = Met een halter, d.w.z. hij bracht een halter om zijn eigen nek, zodat hij zich doodde, omdat Absalom zijn raad niet opvolgde.
241. MI 144^d3 *nach torbatu coitchenn ro boí indib fri dénum n-uile, at-rubalt tar hési á pectha*
 = Elk algemeen nut dat in hen was geweest om kwaad te doen, is vernietigd door hun zonden.
242. MI 132^a10 *ci ar-id-rogart-side dí-m-sa do guidi-siu, a D?*
 = Hoewel hij mij jouw gebed verboden heeft, o God.
243. MI 49^c9 *con-aicelt 7 do-rolaig in peccad 7 ní n-árraim ar chairi dó*
 = Hij heeft de zonde bedekt en vergeven, en heeft hem niet als verwijt aan hem gerekend.
244. MI 59^c3 *is ed con-aitech tantum dílgud a pecthae ndó ó Día, 7 ní comtacht cumachtae ndiglae fora náimtea*

= Hij vroeg alleen maar vergeving van zijn zonden aan hem door God, en niet vroeg hij om macht om zijn vijanden te straffen.

245. Wb 13^b12 *masu glé lib trá in precept ro pridchus sa .i. as-réacht Críst hó marbaib, cid dia léicid cundubairt for drécht úaib* de resurrectione hominum?

= Als de preek die ik voor jullie heb gepredikt duidelijk is, d.w.z. dat Christus verrezen is van de doden, waarom laten jullie twijfel over een deel van jullie de wederopstanding van mensen?

246. MI 40^b8 *cach la céin aisndís dia thrógai, in céin náili aisndís dind fortacht du-rat Día dó 7 indas du-n-d-rét*

= Soms is er expositie van zijn ellende, andere keren is er expositie van de hulp die God hem bracht en hoe hij hem beschermde.

247. MI 94^b7 *amal as messe du-da-forsat inna dúli, is mé dano b?ras mes fírián foraib*

= Zoals ik het ben die de elementen heeft geschapen, ben ik het vervolgens die een rechtvaardig oordeel zal vellen over hen.

248. MI 120^c7 *cid torbae ara torsata 7 cia gním du-gniat inna dúli*

= Wat is het voordeel dat ze geschapen zijn en welke daden doen de elementen?

249. Sg 55^b5 *ar ní ar accuis dechoir aní as-rubartmmar cose*

= Want niet vanwege een verschil is datgene wat wij tot nu toe gezegd hebben.

250. Wb 18^c6 *is machthad limm a threte do-réachtid máam fírinne et soscéli .i. is súaignid nírubtar gaítha for commairli; is dían do-rréachtid maám ind soscéli*

= Ik verbaas me over zijn snelheid waarmee jullie het juk van rechtvaardigheid hebben verlaten en het evangelie, d.w.z. het is welbekend dat jullie raadgevingen niet wijs waren; jullie hebben snel het juk van het evangelie verlaten.

251. MI 20^b2 *is airi d-a-rogart-som noíb ar frithuidecht innaní as-rubartatar nád robae remdéicsiu ná láthar nD? dia dúlib*

= Het is daarom dat hij zich heilig heeft genoemd door de tegenstand van diegenen die hebben gezegd dat er geen voorzienigheid of regeling van God was voor zijn schepselen.

252. Wb 5^b11 *cair, in sí a méit fris-comartatar con dodsitis huili a fide Christi ?*

= Vraagje: hebben zij zozeer beledigd, dat ze allemaal van het geloof van Christus afgevallen zijn?

253. MI 44^c17 *atam-roipred*

= Men heeft mij gewijd.

254. Wb 33^b3 *ní-s rabae a ndu-rairngred doib*

= Zij hadden niet wat aan hen beloofd was.

255. MI 32^c15 *amal as-robrad fri Dauíd do-rolgida a pecthi dó, ní eperr immurgu frin-ni, in tain du-luigter dún ar pecthi*

= Zoals tegen David gezegd is dat zijn zonden hem vergeven zijn, niet wordt echter tegen ons gezegd, wanneer onze zonden ons vergeven worden.

256. MI 127^d6 *in tan ro mmemaíd re n-Abracham forsna cóic ríga bertar Loth a Sodaim*

= Toen door Abraham de vijf koningen zijn verslagen, die Loth uit Sodom droegen.

257. MI 54^d7 *ro lil dím m'ernigde 7 ní dechuid húaim*

= Mijn gebed heeft mij gevolgd en is niet van me gegaan.

258. MI 96^c13 *ro leldar díb són, connách-a glúaistais in charbait*

= Zij zijn eraan gaan hangen, zodat de wagens niet konden bewegen.

259. Wb 4^d8 *tairchechuin resú for-ciumsed*

= Hij heeft het voorspeld voordat het was gebeurd.

260. MI 17^d1 *for-roíchan-sa*

= Ik heb onderwezen.

261. MI 22^c3 *dond érchoíliud .i. for-tan-roíchan-ni hó fortacht dund érchoíliud as-rochoílsem*

= Om te bepalen, d.w.z. jij hebt ons onderwezen met hulp om te bepalen dat wij bepaald hebben.

262. MI 64^a13 *ní fris ru chét* a propheta
= Niet is het door de profeet gezongen met betrekking daarop.
263. Wb 20^a4 *masu ed do-roígaíd*
= Als dat is wat jullie hebben gekozen.
264. MI 124^c13 *do-rogaíd*
= Dat hij gekozen was.
265. MI 47^a8 *as airi fris-racacha-sa*
= Het is daarom dat ik gehoopt heb.
266. MI 44^c9 *inna n-ascad .i. inna námat són, as-berat bid cobuir dó in Día dia forgéni 7 hi ru frescachae. hiróin són immurgu*
= Van de rivalen, d.w.z. de vijanden, ze zeggen dat de God die hij gediend heeft en op wie hij zijn hoop heeft gevestigd, hem zal helpen. Dat is echter ironie.
267. Wb 12^c13 *is rann din deacht ad-gén-sa nó is rann indium-sa ad-géuin in deacht .i. anima tantum ad-id-géuin*
= Het is een deel van de godheid dat ik ken of het is een deel van mij dat de godheid kent, d.w.z. het is alleen de geest die het weet.
268. Wb 32^d10 *is úaidib ar-roít colinn et it hé do-rraidchúuir*
= Het is van hen dat hij vlees heeft ontvangen en zij zijn het die hij verlost heeft.
269. MI 125^b9 *is follus romtar bibdaid-som isindí do-rathchratha*
= Het is duidelijk dat zij schuldig waren omdat ze verlost waren.
270. MI 50^d7 *húare is hi foscud menman ru rádus-sa inna bríathra as-ruburt, is airi in sin ro-cúala-su guth m-ernaigde-se*
= Want het is in de duisternis van de geest dat ik de woorden sprak die ik gezegd heb, daarom is het dat jij gehoord hebt de stem van mijn gebed.
271. MI 53^b26 *as-rubart-som ro ngáid Día 7 ro-n-d-cúlae*
= Hij zei dat hij tot God had gebeden en dat Hij hem gehoord had.
272. Wb 18^d3 *immu-n-cúalammar, nímu-n-accamar*
= Wij hoorden elkaar, wij zagen elkaar niet.
273. Wb 22^a23 *sech racúalid as n-é*
= Hoewel jullie gehoord hebben dat hij het is.
274. Wb 25^d14 *do-sn-aidlibea uili; ní ain nechtar n-aú, indí nách-id chúalatar et tremi-tíagat*
= Hij zal ze allemaal bezoeken; hij zal geen van hen beschermen, die het niet gehoord hebben en die het overtreden.
275. Wb 23^c11 *is hed in so síis ro-chlos et ad-chess inna bésaib et a gnímaib*
= Dit beneden is wat gehoord is en wat gezien is in zijn zeden en zijn daden.
276. Sg 144^b3 *feib do-n-d-úair-som la auctoru, is samlid d-a-árbuid*
= Zoals hij heeft gevonden bij auteurs, zo heeft hij het laten zien.
277. MI 65^d16 *air ní tárbas a chumachtae hi suidiu nach mór*
= Want niet is zijn macht hierbij getoond in enige mate.
278. Sg 32^b6 *húanaib aitrebhidib Acrisióndaib. a mmuntar-sidi ad-rothreb-si lee, it hé con-rótgatar in cathraig*
= Door de Akrisionische inwoners. Het volk dat bij haar heeft gewoond, zij zijn het die de stad opgebouwd hebben.
279. MI 48^d27 *combad de no gabthe in salm so di chossegrad inna cathrach con-rótacht la Dauíd hi Sión fri Ebustu .i. íarna n-indarbu á Hirusalem, arnách-a toirsitis aithirriuch*
= Deze psalm zou dan gezongen werd over wijding van de stad die gebouwd is door David op Zion tegen de Jebuziten, d.w.z. na hun verdrijving uit Jeruzalem, zodat zij niet opnieuw zouden aanvallen.
280. Wb 33^d10 *in tan du-rairngert Día du Abracham a maith sin, du-cuitig tarais fadeissin, ar ní robe nech bad húaisliu, tara tóissed*

= Toen God aan Abraham dat goed had beloofd, heeft hij bij zichzelf gezworen, want er was geen nobeler iemand bij wie hij kon zweren.

281. Wb 27^d19 *is léirithir in so no nguidim-se Día n-erut-su, amal ro-t gád-sa im anad i n-Ephis, sech ropo léir són*

= Het is even dringend dat ik het God deze keer vraag, als ik jou gevraagd heb om te blijven in Efeze, hoewel dat dringend is.

282. Sg 29^a8 *do-rochair in ndílsi dí, conid ainm dí pudicitia*

= Zij heeft deze eigenschap gekregen, dat zij de naam *pudicitia* heeft.

283. Tur. 131 *do-cer in biáil dia samthig issa mmuir, 7 fo-caird Eliseus a samthig inna diad, 7 do-luid in biáil arithissi ar chenn inna samthige, co mboí impe*

= De bijl viel van zijn handvat in zee, en Elisha wierp het handvat er achteraan, en de bijl ging weer naar het handvat toe, en bleef eromheen.

284. MI 123^b10 *ní lasse etir-rudib*

= Niet toen hij vernietigde.

285. Wb 30^d11 *tánicc aimser mo idbarte-se*

= De tijd is gekomen om mij te offeren.

286. Wb 18^d9 *is Tíamthe imme-ruidbed et ní ro imdibed Tit*

= Het is Timotheus die besneden is en niet is Titus besneden

287. MI 123^d4 *aní ad-chuaid hi tosuch int sailm, is ed ad-fét iterum hinc.*

= Wat hij verteld heeft aan het begin van de psalm, dat vertelt hij hier weer.

288. Wb 24^c17 *is cucci a lére ro pridchissid doib-som, co n-éicdid doib cruth ro pridchissem et do-n-dechommar cucuib-si i tossogod*

= Zo groot is de ijver waarmee jullie tot hen gepredikt hebben, dat jullie hen de vorm verteld heeft waarin wij gepredikt hebben, en wij tot zijn gekomen in het begin.

289. Wb 18^d6 *de Iudéib do Barnaip, di geintib do Thit. ro-fítir in dias sin ní do lé Gund and do-coad-sa*

= Barnabas was van de Joden, Titus van de Gentiles. Dat paar wist dat het niet om daar te lezen was dat ik was gekomen.

290. Sg 199^b1 *gním do neuch for-rochongart, césad do neuch for-rorcongrad; gním iarum dondí do-dechuid, césad dondí cosa tuidches*

= Een daad voor iemand die bevolen heeft, het lijden voor iemand die bevolen is; de daad dus van hem die gekomen is, het lijden van hem tot wie gekomen is.

291. MI 58^c4 *dia luid Dauíd for langais tri glenn Iosofád, d-a-mbidc Semei di chlochaib oca thecht, 7 do-bert maldachta foir dano di mulluch int slébe*

= Toen David in ballingschap ging door de vallei van Iosafat, bestookte Semei hem met stenen terwijl hij ging, en vervloekte hem bovendien vanaf de bergtop.

292. MI 127^d3 *mug luide húa Abracham do thochmurc Rebicae do Isác*

= Een slaaf die van Abraham ging om Rebecca te vrijen voor Izaak.

293. MI 130^d4 *as-ringbus .i. toimtín armbenn duine, acht du-ruménar romsa día*

= Ik had overtroffen, nl. de gedachte dat ik een mens was, maar ik heb gedacht dat ik een god was.

294. Wb 26^b21 *con-ammadar-sa a ndígail forru*

= Ik heb de straf voor hen bepaald.

295. Wb 4^b22 *ro-n mess-ni*

= Wij zijn beoordeeld.

296. Acr 7^a1 *it hé-sidi ad-rodamar-su*

= Dit is wat jij hebt toegegeven.

297. MI 105^b9 *amal fo-n-d-rodamnatar riam*

= Zoals zij (het) hadden doorstaan tevoren.

298. Wb 14^c40 *is ar airchissecht dúib-si ní dechud-sa cucuib statim do thabirt dígle et do aidbiur foirib, sech cot-áneccar-sa són*

= Het is uit medelijden met jullie dat ik niet meteen naar jullie toe ben gekomen om straf te geven en om jullie verwijten te maken, hoewel ik dat had gekund.

299. Wb 8^a14 *aní nád comnactar doíni tria n-ecne, cot-ánic-som tria chroich*

= Wat de mensen niet konden door kennis, kon hij door het kruis.

300. Sg 31^a6 *di airisin do-ratad foir a n-ainm sin, ar iss ed laithe in sin ro ngénair-som, ní airindí ro ngenad-som isind luc sin*

= Door het verhaal heeft hij die naam gekregen, want dat is de dag waarop hij geboren is, niet omdat hij geboren was op die plek.

301. Ml 90^b12 *mad-génatar á thimthirthidi, ol sí*

= 'Gezegend zijn zijn dienaren', zegt zij.

302. Wb 17^d17 *ci ad-cobrinn moídim do dénum, ní boí adbar hic*

= Al had ik verlangd op te scheppen, er was geen reden toe geweest.

Participle Passive

303. Ml 47^a5 *a n-as tedbarthe in mes*

= Wanneer het oordeel is toegepast.

304. Sg 208^b13 *a n-as tórmachte ipse nó met fris*

= Wanneer *ipse* of *met* eraan is toegevoegd.

305. Ml 83^b4 *a n-ata túartai*

= Wanneer ze vermalen zijn.

306. Ml 45^d6 *annárobsa bíthe*

= Wanneer ik niet geslagen was.

307. Ml 18^c14 *a mba n-indrisse*

= Wanneer het binnengevallen is.

308. Sg 6^a13 *anámtar tuidchissi-sidi ó nach fochunn ailiu*

= Wanneer zij niet geleid werden door een andere oorzaak.

309. Bcr 32^b5 *a mbas céte .i. acht as-robarthar in mí*

= Wanneer het gezongen is, d.w.z. indien de maand gezegd wordt.

Verbal of necessity

310. Ml 62^c5 *du-árbaid Día in déni as comallaidi a forgaire .i. in déni as mbuidigthi dó ind fortacht imme-trénaigedar 7 du-m-beir*

= God heeft de snelheid getoond waarmee zijn bevel vervuld moet worden, d.w.z. de snelheid waarmee hij bedankt moet worden voor de hulp die hij verzekert en die hij geeft.

311. Wb 1^c12 *níbo chomitesti dó, acht ba léicthi iudici iusto*

= Men zou niet aan hem moeten toegeven, maar men zou hem iudici iusto moeten laten.

312. Ml 82^a7 *ní dénti dúib-si anísin, air atá nech dubar ndéicsin .i. Día*

= Niet moest dit door jullie gedaan worden, want er is iets dat jullie bekijkt, nl. God.

313. Ml 23^c16 *innahí batar buthi ar thuus, du-s-rale fo diad*

= De dingen die in het begin zouden moeten zijn, hij heeft ze aan het eind gezet.

314. Ml 107^d8 *is ed á eret is gessi Día, céne mbether in hac uita.*

= Dit is de tijdsperiode. Tot God moet gebeden worden, zo lang als we in dit leven zijn.

315. Ml 22^a4 *in loc diambu thabarthi ermitiu féid 7 imbu choir frecur céil D?, at-léntais-som adi 7 do-gnítis cech ndochrud and*

= De plaats waaraan het eerbetoon had moeten worden gebracht en waar de verering van God gepast was, zij besmeurden hem en zij deden al het onbehoorlijke daarin.

Variations in prepositions

ess-

316. Sg 148^{b7} *is trút as-toascther intsluucht cach muid*

= Het is daardoor dat de zin van elke modus wordt uitgedrukt.

317. Ml 24^{d9} *arnaib damdabchaib .i. húaire is sí aimser sin i ndéntae estósc inna fíne i ndamdabchaib*

= Wegens de tobbes, d.w.z. dat is de tijd dat het uitpersen werd gedaan van de druiven in tobbes.

318. Ml 96^{a4} *fu-sscannainn .i. as-gleinninn*

= Ik woelde (altijd), d.w.z. ik zocht (altijd) uit.

319. Ml 120^{d2} *amal du-n-eclannar étach nderscaigthe hi tig cennaigi do buith immin ríg, is samlaíd du-érglas ind soilse sainriud asnaib dúlib do imthimchiull in Choimded*

= Zoals voorname kleding wordt uitgezocht in het huis van de koopman om de koning mee te kleden, zo ook is het licht in het bijzonder uitgezocht uit de scheppingen om de Heer te omgeven.

320. Wb 10^{d5} *cani epir? náte! at-beir*

= Zegt hij het soms niet? Nee! Hij zegt het.

321. Wb 20^{a10} *ní nach aile ass-id-beir*

= Niet zegt iemand anders dit.

322. Ml 14^{d13} *conid sain inthí dia n-aiperr impius et peccator hic*

= Zodat verschillend zijn hij die onvroom wordt genoemd en (hij die) zondaar (wordt genoemd).

323. Sg 197^{b16} *intí ad-rubartmar*

= Degene die wij gezegd hebben.

ad-

324. Ml 27^{b15} *inna ancríde inna fochaide do-bertar forsin n-aís noíb, ad-cobrat-sídi cumscugud fercae D? do thabairt díglae tara n-ési*

= De wreedheden van de beproevingen die worden opgelegd aan de heiligen, zij wensen het opwekken van de woede van God om uit hun naam te straffen.

325. Wb 6^{a10} *in accobri?*

= Wil je dat?

326. Wb 10^{b18} *amal as-in-chobra ind ingen*

= Zoals de dochter het wil.

327. Wb 31^{c23} *ci at-roillet cini árillet*

= Of zij het verdienen of niet verdienen.

328. Ml 61^{b17} *du-árchomraicset cloíni ndoib fesin; meriti .i. ind áirilti .i. indí ass-id-roilisset ; optimi .i. ind foircimim ; de se díb ; .i. indí ad-id-roilisset co mmór in cloíni n-ísín du tháirciud doib ; optarent .i. indí assa-gúiset, amal bid qui optarent no beth ánd .i. du-áirci cloíni ndó fadesin intí asa-gúsi etarhothaim á charat*

= Zij hebben ongelijkheid verzameld voor zichzelf ; *meriti* d.w.z. verdiend, d.w.z. zij die het verdiend hebben; *optimi* d.w.z. de verkozenste; *de se* van hen; d.w.z. zij die het grotelijks verdiend hebben dat die ongelijkheid aan hen veroorzaakt wordt; *optarent*, d.w.z. zij die wensne, alsof het was *qui optarent* dat daar stond, d.w.z. hij veroorzaakt ongelijkheid voor hemzelf wie vernietiging van zijn vriend kiest.

329. Ml 2^{b4} *ní feil titlu remib ci as-id-chiam-ni titlu re cech oínsalm*

= Er zijn geen tittels vóór hen, hoewel wij tittels zien vóór elke psalm.

330. Ml 93^{d14} *is ed as-berat-som, is gáu dún-ni innahí ad-fíadam di Chrístt, húare nád n-acat hi frecndaire gnímu cosmaili du dénum du Chríst indas as-n-da-fíadam-ni du-n-da-rigni*

= Dat is wat zij zeggen: wij liegen in die dingen die we van Christus vertellen, omdat zij Christus nu geen gelijke daden zien doen, zoals wij vertellen die hij gedaan heeft.

331. Wb 15^d20 *idbart, ar ba ainm leu-so peccatum dund idbairt ad-oparthe dar cenn peccati dar cenn peccati didiu síl Ádim ad-ropred-som, combo uisse ci as-berthe peccatum dí.*
= Een offer, want *peccatum* was bij hen een naam voor het offer dat geofferd werd voor de zonde. Want voor het offer van het zaad van Adam is hij geofferd, zodat het juist is dat het *peccatum* genoemd wordt.

332. Ml 66^b4 *ad-idn-opair fessin du Dúa co ndegnímaib*
= Wie zichzelf aan God offert met goede daden.

aith-

333. Wb 22^c2 *intí ad-eirrig tre precept dó, is preceptóir-side iar n-aithirgi*
= Hij die tot hij berouw brengt door zijn preken, hij is een leraar na (zijn) berouw.

334. Wb 9^a23 *aithirgid bésu*
= Jullie moeten de gewoonten verbeteren.

air-

335. Wb 4^c19 *ar-cessi do neoch bes meldach less .i. ní torbe do neuch a n-accobor, mani thobrea Dúa dó a n-accobor; similiter 'neque currentis'; intí dia n-airchissi Dúa, is dó is torbe*
= Hij heeft medelijden met iemand die hem aangenaam is, d.w.z. geen voordeel is voor iemand het verlangen, tenzij God hem het verlangen geeft; similiter 'neque currentis': hij met wie God medelijden heeft, aan hem is voordeel.

336. Ml 17^c7 *is ed as-berat ind heretic as laigiu deacht Maicc in-daas deacht Athar, air is hó Athir ar-roét Macc cumachtae. is laigiu didiu intí ara-foím indaas intí hó n-eroímer*
= Dat is het wat de ketters zeggen, dat de godheid van de zoon minder is dan is de godheid van de vader, want het is uit de vader dat de zoon kracht heeft ontvangen. Dus is hij minder die ontvangt dan hij waaruit het wordt ontvangen.

337. Wb 10^c1 *is samlid ba coir dó fiuss inna n-ídol, ac[h]t ní arbarat biuth inna túari ad-opartar dond ídol*
= Zodanig was passend voor hem de kennis van afgodsbeelden, tenzij zij het voedsel eten dat zij aan het afgodsbeeld offerden.

338. Ml 136^a8 *in moltai do-ngniin-se tri bindius 7 chlais, ara-ruichúir mo guth occaib*
= De lofprijzingen die ik maakte door melodie en koor, mijn stem is erbij vergaan.

339. Ml 57^a10 *amal ar-in-d-chrin d? 7 as-in-d-bail*
= Zoals rook vergaat en sterft.

com-

340. Wb 29^d29 *rodbo Dúa ad-roni et con-oí a rrad file and-som nó is hésom ad-roni do Dúa in fochricc file dó i nnim, et is Dúa cota-óei-ade trea gnímo-som*
= Ofwel God heeft het toevertrouwd *en* hij bewaart de genade die in hem is, ofwel hij is het die de beloning aan God heeft toevertrouwd die in de hemel aan hem is, en het is God die ze bewaart door zijn daden.

341. Wb 27^a3 *amal ro pridchad dúib, comid*
= Zoals voor jullie gepredikt is, bewaart dat!

342. Ml 59^c10 *húare con-da-airleci són*
= Omdat jij ze toestaat.

343. Ml 56^d6 *sech is con-scéra Dúa són*
= Dat wil zeggen, God zal vernietigen.

344. Wb 2^b20 *in coscram-ni?*
= Vernietigen wij ?

345. Wb 14^c11 *con-degar lóg ar sodin et indocbál*
= Er wordt een beloning daarvoor gezocht en roem.

346. Wb 14^c12 *ro-fitis mo bésgne-se frib .i. nád cuingtgin lóg ar mo precept*
 = Jullie kennen mijn gewoonte tegen jullie, d.w.z. ik zoek geen beloning voor mijn preken
347. Sg 65^b9 *con-osciget chenél, ma chon-osciget tairmorcenn*
 = Zij veranderen het geslacht, indien zij de uitgang verwijderen.
348. Sg 65^b8 *mani cumsciget tairmorcenn, ní cumsciget cenél*
 = Als ze de uitgang niet veranderen, veranderen ze het geslacht niet.

dí-

349. Sg 40^a17 *ní derscaigi dind huiliu chenéul, is di hilib immurgu a chenúuil feissin di-róscai ca-lléic*
 = Niet overtreft het het hele ras, maar het zijn velen van zijn eigen ras die het daarbij overtreft.
350. Ml 84^b1 *du-róscibet-sidi húa etrachtai cumachtai sech cech ríga*
 = Zij zullen in pracht van macht alle koningen overtreffen.
351. Wb 9^d2 *is básad inna flatho, do-em et do-fích*
 = Het is de gewoonte van de prins dat hij beschermt en straft.
352. Ml 24^b17 *ní-s ndíg fo chétóir*
 = Hij straft ze niet meteen.
353. Sg 221^b1 *do-opir séns in dúit*
 = Het ontnemt de betekenis van het simplex.
354. Sg 28^b21 *dúparthe*
 = Weggenomen.
355. Sg 12^a3 *in tan do-fúarat ind .e. timmorte iar foxul .i. as*
 = Wanneer de 'e' verkort overblijft na het wegnemen van de 'i' eruit.
356. Ml 56^d2 *nícon diúair ní do forraithmiut etir*
 = Helemaal niets zal overblijven van herinnering.

to-

357. Sg 191^a2 *do-cuirethar cétna persan sin persana aili chucae*
 = Deze eerste persoon nodigt andere personen bij zich uit.
358. Ml 22^c1 *trop trá du-n-adbat-som isindísiu .i. intamail in so fri nech tarsa tochuirther scíath, airnách rí olc*
 = Een gezegde laat hij hierin nu zien, d.w.z. dit is een vergelijking met iemand waarover een schild wordt geplaatst, zodat het kwaad niet bij hem kan komen.
359. Sg 6^a5 *ní cumscachthi cumachtae n-airi, ce do-inscanna-si ó guttai*
 = De werking die hij heeft kan niet veranderen, hoewel hij begint met een vocaal.
360. Tur. 49 *amal for-cantar cathchomnidi hó sacardd hi tosuch 7 mbaihtsetar 7 amal noingter íarum hó epscop, sic dano in-tindarscan Iohain forcital inna ndoíne 7 a mbaihtsed hi tosuch 7 ro oingthea íarum hó Chríst*
 = Zoals catechumenen in het begin door de priester worden onderwezen en worden gedoopt en zoals zij vervolgens door de bisschop worden gezalfd, zo was Johannes vervolgens het onderwijs van de mensen begonnen, en het dopen in het begin en zij zijn later door Christus gezalfd.
361. Sg 71^b6 *do-fóirnde dobriathar árim fo chosmailius do-fóirndet nomina numeri*
 = Het bijwoord geeft het getal aan naar de wijze dat de telwoorden dat aanduiden.
362. Sg 25^b12 *úalailiu mud fri sillaba nád tóirndet folad*
 = Op een andere wijze tegen syllabes die geen substantie aanduiden.
363. Wb 1^b5 *ar do-fórmaich fochricc dosom sochude do chreittim tria precept*
 = Want dat een menigte heeft geloofd door zijn preken doet de beloning voor hem toenemen
364. Ml 105^d4 *tórmaig la cach maith du-bir dún-ni ar nglanad húa duálchib 7 chomroircnib*
 = Je moet de reiniging van ondeugden en fouten doen toenemen bij elk goed dat je ons geeft.

365. Wb 4^c7 *is hó Isaác do-fuisémthar a síl n-airge, non i n-Ismaíl*

= Het is uit Izaak dat het edele zaad geschapen zal worden, niet in Ismael.

366. Ml 74^a11 *a n-aís ru delbad doib oc tuistin a coirp, ní roisset á leth-adi*

= De leeftijd die voor hen gevormd is bij het scheppen van het lichaam, niet zullen zij de helft (daarvan) bereiken.

fo-

367. Bcr 18^b11 *fo-ácbat*

= Zij laten achter.

368. Lib.Ardm. 17^a2 *fácab Pátricc a daltae n-and*

= Patrick liet zijn pleegzoon daar achter.

369. Wb 2^a17 *buith cen æccne fo-fera ainfírinni*

= Het zijn zonder kennis veroorzaakt onrechtvaardigheid

370. Wb 27^d24 *ní foíret cumtach n-irisce*

= Zij veroorzaken niet het bouwen van het geloof.

371. Wb 16^d7 *is ind almsan ara-fócair anúas, acht is for oís túaithe ar-fócatar; ar chuit ind oíssa gráid et ind aísa foirbthi ní écen a irócre*

= Het zijn de aalmoezen die hij boven aanbeveelt, maar ze worden opgelegd aan de leken; wat betreft de clerus en de perfecte lui, is de aanbeveling ervan niet nodig.

frith-

372. Wb 10^c12 *is amal bid fri Críst fris-orthe*

= Het is alsof jullie tegen Christus zouden zondigen.

373. Ml 114^a9 *ná frithorcaid don popul*

= Jullie moeten het volk niet teisteren.

374. Ml 33^a1 *céine no soífe-siu .i. is ed a erat frittam-iurat inna huli remi-?rbartmar céine no soífe-siu húaim*

= Zolang als jij zult draaien, d.w.z. dat is de tijd dat al de dingen die wij gezegd hebben mij zullen teisteren, zolang als jij van me weg zult draaien.

375. Ml 39^a20 *donaibhí friss-idn-oirctis*

= Aan hen die hem beledigden.

imb-, imm-

376. Wb 5^a5 *is hécen sainécosc leo-som for accrannaib innaní predchite pacem et imme-churetar córi hó rígaib, ara n-epertar is do immarchor chóre do-tíagat ind fir so*

= Een verschillende vorm voor hen is nodig op de schoenen van hen die vrede preken en vrede van koningen wegdragen, zodat gezegd kan worden dat het om een vredesboodschap is dat die mannen komen.

377. Sg 59^a13 *ní fírimm-gabáil; is cosmailius indí imma-imgaib*

= Het is geen echt vermijden; het is de gelijkenis met iemand die vermijdt.

íar-, íarm-

378. Ml 70^c6 *it hé in so inna edbarta íarmi-foig-som*

= Dat zijn de offers die hij zoekt.

379. Wb 2^a18 *húaire nád ríarfacht, fu-ruar buid cen engne et cen fírinne*

= Omdat hij hem niet heeft gezocht, heeft het een toestand zonder begrip en zonder waarachtigheid gecreëerd.

ind-

380. Wb 9^a15 *in-samlathar-side mo bésu-sa*

= Hij imiteert mijn gewoonten.

381. Wb 5^a13 *do intamil .i. ata-samlibid-si i n-airitiu hirisce*

= Om te imiteren, d.w.z. jullie zullen hen imiteren in de ontvangst van het geloof.

oc-

382. MI 54^a12 *ní aisndet Dauíd airmdis hé iusti indí nád ocmanatar hó thrógaib, acht it hé iusti les, indí ocu-bendar hó thrógaib inna n-ingramman 7 inna fochaide*

= Niet verklaart David dat zij rechtvaardig zouden zijn, zij die niet aangeraakt worden door ellende, maar zij zijn volgens hem rechtvaardig, die aangeraakt worden door de ellende van de vervolgingen en van de beproevingen.

rem-

383. Sg 197^b5 *derbaid cenél dano i suidib aní remi-ta-tét*

= Dat wat eraan voorafgaat verzekert dan het geslacht.

384. Wb 5^a30 *massu rath-som, ní remdechutar gníma*

= Indien dat gratie is, zijn er geen daden aan voorafgegaan.

sech-

385. Sg 196^b2 *sechmo-ella coitchen hó rangabáil sechmadachti in tan ara-m-berar gním eissi, 7 hó rangabáil frendairc in tain ara-m-berar césad essi*

= Het algemene mist een participium van de verleden tijd wanneer de actie daardoor wordt uitgedrukt, en een participium van de tegenwoordige tijd wanneer het ondergaan daardoor wordt uitgedrukt.

trem-

386. MI 21^c3 *in tan téte a laithe di chiunn cosnaib gnímaib 7 cosnaib imnedaib gníter and, do-tét íarum imthánud aidche tara h? si, co ndermanammar-ni inna imned sin i mbiam isind laithiu tri chumsanad inna aidche do-d-íarmórat, 7 is dind fáilti bís isin matin i ndiad inna aidche sin is nomen mane .i. húare as fáilith in menmae isin matin oc ?rgiu íar foscaigiu inna aithche, trimi-berar dind aimsir matindi sin aní as mane, co n-eperr dind fáilti bís indi .i. mane fáilid, íarsindí ba mane moch riam*

= Wanneer de dag weggaat met de daden en met de problemen die erin worden gedaan, dan komt de wisseling met de nacht erachteraan, zodat wij die problemen vergeten waarin wij overdag zijn door de rust van de nacht die erop volgt, en het is uit de vreugde die in de ochtend is die op de nacht volgt dat de naam *mane* is, d.w.z. omdat de geest blij is in de morgen bij het opstaan na het vertrek van de nacht, het woord *mane* wordt uit die ochtendtijd overgebracht, en wordt gezegd van de vreugde die erin is, d.w.z. *mane* 'blij', nadat het eerder *mane* 'vroeg' was.

387. MI 21^d4 *is faittech ro-n-d boí-som nant neque manebunt as-rubart, air ataat al-aili feidligte hó aimsir, ní tremfeidliget immurgu issa suthin; air is tremfeidligud suthin in-chosig permaneo, non sic maneo*

= Hij was voorzichtig om niet te zeggen *neque manebunt*, want er zijn sommigen die het een tijdje uithouden, niet houden zij het echter voor altijd uit; want het is een duurzaam duren dat *permaneo* betekent, niet *maneo*.